

ET UTRADITIONELT MATCH af pædagogik og terapi skaber gode resultater i Aalborg

[**Puslespil**] Helhedsvurdering, terapi og faste pædagogiske rammer finder sammen i behandlingskonceptet på Hammer Bakker i Vodskov ved Aalborg. Metoden er med til at skabe større overblik for både personale og klienter.

End ikke en begyndende havgus kan skjule Behandlingscentret Hammer Bakkers formidable udsigt over Limfjorden, der snor sig som et blankt bånd gennem det nordjyske landskab. Indenfor viser forstander Kirsten Larsen rundt på behandlingscentret, der ligger stateligt på højdedraget ved Vodskov nord for Aalborg. I næsten 100 år har bakkerne været hjemsted for institutioner, primært for udviklingshæmmede beboere. Siden 1996 har den røde murstensbygning fungeret som behandlingscenter for psykisk udviklingshæmmede, som alle har eget værelse med bad og udsigt, adgang til fælleskøkkener og opholdsrum. Der er mennesketomt på førstesalen med værelser. Klienterne er optagede af dagens program, som foregår i musikrummet, på værkstedet eller uden for området. Mette, som er en af de 13 klienter på behandlingscentret, er egentlig på vej ned ad trappen, men viser venligt det lyserøde pigeværelse frem. Selv om Hammer Bakker er et foreløbigt stop på vejen for husets klienter, så bliver ønsket om for eksempel nye farver på væggene så vidt muligt imødekommet, fortæller Kirsten Larsen. Mette har nu boet på værelset med de rosa vægge i 14 måneder og er glad for det, siger hun. Kirsten Larsen nikker og tilføjer, at det er dejligt, at Mette trives.

Hammer Bakker var nyskabende

Kirsten Larsen og afdelingsleder Alice Gade Jensen var med i den arbejdsgruppe, der stod bag udviklingen af Behandlingscentret Hammer Bakker i begyndelse af 1990'erne.

- Vi havde et ønske om at etablere en behandlingsinstitution, som havde fokus på udviklingshæmmede med psykiatrisk over-

bygning. Med vores erfaring kunne vi se, at der manglede et miljø, hvor udviklingshæmmedes svære psykiske og følelsesmæssige problemer blev anerkendt som noget særligt, og hvor denne anerkendelse blev omsat i en pædagogisk og behandlingsmæssig ramme. Vi var bevidste om, at institutionen også var en nyskabelse inden for arbejdet med voksne udviklingshæmmede, og derfor blev forarbejdet også meget grundigt beskrevet, fortæller Kirsten Larsen.

Den nye institution skulle sikre klienterne en helhed i deres hverdag ved at integrere boligen og dagbeskæftigelse i ét miljø. I institutionen skulle der være mulighed for at veksle mellem et ikke-terapeutisk miljø, hvor de socialpædagogiske elementer var bærende, og et terapeutisk miljø, hvor der skulle arbejdes ud fra en miljøterapeutisk grundtanke.

Behandlingscentret tog form på papiret i midten af 1990'erne, og huset på bakken blev taget i brug i maj 1996.

I dag er Behandlingscentret Hammer Bakker kommunalt drevet med en målgruppe, der tæller lettere udviklingshæmmede over 18 år, de fleste med svære psykosociale og følelsesmæssige problemstillinger. Hertil kommer de domfældte udviklingshæmmede, som behandlingscentret lige nu har fire af.

Pædagogik og terapi matches

Behandlingscentret Hammer Bakker bygger sit arbejde på tre dimensioner: socialpædagogik, miljøterapi og terapi, som bl.a. kan være musikterapi eller fysioterapi. Det er en kombination, der tidligere ikke har været stor tradition for, men som personalet har gode erfaringer med, siger Kirsten Larsen.

- Vi tilbyder klienterne en helhedsorienteret behandling og en omsorg, som er med til at

støtte og dæmme op for de problematikker, de har. Det handler om at gøre miljøet på Hammer Bakker terapeutisk og udnytte de muligheder, der ligger i dagligt samvær, rutiner og aktiviteter. Samtidig har vi en begrænset tidshorizont, som også er med til at holde os skarpe på, at klienten skal videre. Vi er ikke et bosted, hvor tiden arbejder for os. Det er også årsagen til, at vi bruger begrebet 'klienter'. Det er 'distancerende' og signalerer, at her fra skal man videre. Vi har klienterne i en afgrænset periode, og det stiller nogle særlige krav til os, men også til vores klienter, fortæller Kirsten Larsen. Vi vurderer, at klienterne klart har gavn af kombinationen af de tre elementer, og at det skaber en større helhed i behandlingsarbejdet.

Udredning er et puslespil

Et forløb på behandlingscentret bliver indledt med en tre måneders observationsperiode, hvor der bliver indsamlet materiale til en grundig udredning af klienten. Udredningen giver et klart billede på, om den enkelte klient kan profitere af et decideret behandlingsforløb på Hammer Bakker. Udredningen kan bestå af alt fra jordemoderens fødselsbeskrivelse - så vidt den findes - til anamnese, udtalelser fra lærere, skolepsykologer, nære pårørende og myndigheder, som har været i kontakt med klienten. Og ikke mindst klientens egne erfaringer og udsagn. Kort sagt, alt hvad der er skrevet og sagt om den pågældende bliver samlet i en udredning, som nemt kan nærme sig 30-40 tætskrevne sider.

- Vi skal danne os et nuanceret helhedsbillede og bruger derfor meget tid på udredningen. Det er til tider et detektiv-

Behandlingscentret er placeret smukt på Hammer Bakker ved Vodskov. Her er udsigt over Limfjorden, og indsejlingen til Aalborg Havn kan skimtes i det fjerne. Her nyder assistent Jytte Bønding det første forårs-solskin.

[f:] USÆDVANLIG KOMBINATION

Behandlingscentret Hammer Bakker, som er et kombineret døgn- og dagtilbud, slog portene op 1. maj 1996 og var et resultat af fire års arbejde med at skabe en ny type institution for psykisk udviklingshæmmede. Arbejdsgruppen bag etableringen af behandlingscentret ville skabe et miljø, hvor udviklingshæmmedes svære psykiske og følelsesmæssige problemer blev anerkendt som noget særligt, og hvor denne anerkendelse blev omsat i en pædagogisk og behandlingsmæssig handlingsramme. Arbejdsgruppen sigtede især på at udvikle og styrke integrationen mellem socialpædagogikken og de terapeutiske behandlingstilbud – et samarbejde, der ellers ikke har været stor tradition for i Danmark.

Valget af Hammer Bakker som lokalitet skyldtes, at institutionen skulle ligge i et område, hvor der var plads til klienternes særlige adfærd. Samtidig var en placering i nærheden af Aalborg også vigtig, så der kunne gøres brug af det faglige netværk i Aalborgs 'indre marked', som det blev udtrykt. Endelig blev der lagt vægt på de fysiske rammer, som indbød til, at man kunne bo der i lang tid.

[af] HENRIETTE STEVNHØJ, KOMMUNIKATIONSMEDARBEJDER,
NDU'S SEKRETARIAT, REGION MIDTJYLLAND

[f:] HAMMER BAKKER

- Etableret i 1996 af Nordjyllands Amt
- Drevet siden 1. januar 2007 af Aalborg Kommune efter § 107 i serviceloven
- Har 12 behandlingspladser, en akutplads og en aflastningsplads til voksne udviklingshæmmede, som kan lide af angst, depression, personlighedsforstyrrelser og spiseforstyrrelser mv., og som udviser udadreagerende, selvskadende og personfarlig adfærd
- Råder over 65 medarbejdere og et samlet budget i 2008 på ca. 22 millioner kroner

Det er et vigtigt element i vores koncept, at vi giver klienten en oplevelse af at have betydning, siger Alice Gade Jensen, pædagog og afdelingsleder på Behandlingscentret Hammer Bakker.

Institutionerne på Hammer Bakker har huset udviklingshæmmede i årtier.

På Hammer Bakker er brugerne klienter. Det er 'distancerende' og signalerer, at her fra skal man videre. Der er plads til 12 klienter, som hver har sit værelse.

Det handler om at gøre miljøet på Hammer Bakker terapeutisk og udnytte de muligheder, der ligger i dagligt samvær, rutiner og aktiviteter, siger Kirsten Larsen, forstander på Behandlingscentret Hammer Bakker.

arbejde, hvor vi er meget afhængige af pårørendes hjælp til for eksempel at skaffe gamle skolepapirer for at give os et overblik over fortidens skoleophold eller opholdssteder. Selv om det er et omfattende arbejde, og vi har at gøre med en klient med en lang historie og mange kontakter til myndigheder bag sig, så viser det sig ofte, at vi er de første, som samler informationerne til ét billede, siger Alice Gade Jensen.

Og det samlede billede viser oftest, at der er flere årsager til, at klienten har brug for behandling. Den typiske klient er kendetegnet ved, at han, med Kirsten Larsens ord, har cirklet rundt i skolesystemet.

- Vi har mødt adskillige unge, som gennem hele livet har modtaget forskellige former for hjælp. Ved at sætte historien sammen, kan vi se, at der er taget mange højst forskellige beslutninger. Når vi får kontakt med klienten, er han typisk utilpasset, har haft utallige nederlag, er som regel i misbrug og kriminalitet, og ikke sjældent bærer han rundt på en meget stor gæld, siger Kirsten Larsen, som også beskriver de fleste klienter som 'overleverere'. De er ofte i stand til at hutle sig igennem tilværelsen ved at opsøge kontakter og leve på gaden. Men det har altså konsekvenser, fortæller hun.

Struktur på hverdagen

Hverdagen for klienterne på behandlingscentret ligger i faste forudsigelige rammer. Det er konkret afspejlet i det fælles opholdsrum i 'Dagbehandlingen', hvor den ene væg er afsat til dagskemaer til hver klient. Arbejdsdagen begynder kl. 8.30 og slutter kl. 14.00, hvorefter klienterne har fri eller "egentid".

Grundtanken er behandling, og ikke aktivering eller beskæftigelse, selv om behandlingsforløbet kan finde sted i et af værkstederne. Hver enkelt klient har sin egen personlige dagsrapport, hvor hendes eller hans adfærd og reaktionsmønstre bliver beskrevet generelt og i forhold til behandlingsplanen. Dagsrapportens informationer samles i en 14-dages rapport til senere brug i en evaluering af behandlingsplanen.

- Formålet er at yde en individuel behandling, som nøje er afstemt efter den enkeltes behov, ressourcer og problemstillinger. Derfor går vi meget op i, at behandlingsprocessen ser på klientens hele liv: Arbejde, bolig og fritid. Vi forsøger at lave rammer, som ligner en normal hverdag. Det er et vigtigt element i vores koncept, at vi giver klienten en oplevelse af at have betydning. Derfor bliver klienten inddraget i daglige beslutninger, hvor klientens valg bliver taget seriøst. Det er med til at skabe positive oplevelser af, at 'jeg kan', siger Alice Gade Jensen.

Pålidelige medarbejdere

Det kræver en stor indsats at være medarbejder på Hammer Bakker. Behandlingen forudsætter, at der bliver skabt en tæt, ikke at forveksle med privat, relation mellem klient og medarbejder, og samspillet er afgørende for udfaldet.

- Vi formulerer det sådan, at det, vi siger, også er det, vi gør. Vi arbejder meget på at være tydelige i vores grænsesætning, og klienten skal erfare, at vi er til at regne med, siger Kirsten Larsen. Selv om der ikke er tale om et generelt voldeligt miljø, så kan der til tider opstå situationer, hvor luften emmer af konflikt.

- I de situationer er det klart, at vi lynhurtigt skal kunne analysere situationen. Er der tale om en klient, som i affekt reagerer voldsomt ved at smide med en potted plante, eller er der tale om en klient, som reagerer med vrede og aggressioner, og hvor andre er målet? Derfor er det vigtigt, at vores medarbejdere er veluddannede og har kendskab til det psykiatriske område og er åbne over for at arbejde med egen personlig udvikling. Det kræver en vis robusthed at være her, til gengæld får man meget igen, siger Alice Gade Jensen.

(Mette er et opdigtet navn. Redaktionen er bekendt med det rigtige)

[f:] HAMMER BAKKER

Dynamisk behandlingsform

Behandlingsprocessen er en tværfaglig indsats, der integrerer socialpædagogik, miljøterapi og andre behandlings- og terapiformer. Blandt andet bliver musikterapi brugt flittigt. Det er behandlingscentrets erfaring, at sammenspillet mellem de forskellige fagområder skaber en dynamisk behandlingsform.

Udredningen

Et forløb indledes altid med en udredning, som skal være grundlag for en måske kommende behandling. Udredningen tager minimum tre måneder og består af en beskrivelse af klientens barn- og ungdom og voksenliv, baseret på sagsakter fra kommune, pårørendes og klientens egne udtalelser. Hertil kommer test- og undersøgelsesresultater, vidnesbyrd fra skoler og anden kommunikation, som har at gøre med klienten.

Medarbejderne

For at blive ansat på behandlingscentret skal man som minimum have en pædagogisk eller anden relevant socialfaglig uddannelse af en længde på mindst tre og et halvt år. Desuden skal ansatte være indstillet på, at tilgangen til klienterne på Hammer Bakker kan være en anden end på andre institutioner, da behandleraspektet fylder en del. Medarbejderne skal være bevidste om de forskellige roller: Den professionelle, som vil sige at kunne iagttage, vurdere og handle på baggrund af faglige vurderinger, tilsidesætte egne behov og adskille egne følelser. Den personlige, som betyder, at medarbejderen kan træde i karakter som et selvstændigt individ med mening, erfaringer og grænser. Den private, som omfatter tanker og følelser, som ikke vil gavne klienten.

Kilder: Alice Gade Jensen og Kirsten Larsen, Behandlingscentret Hammer Bakker